

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2005/102

Karar Sayısı : 2005/58

Karar Günü : 29.9.2005

R.G. Tarih-Sayı :16.02.2006'da tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Dörtüyl Asliye Hukuk Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 21.12.1959 günlü, 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu'nun 539 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenen 25. maddesinin son fıkrası ile 26. maddesinin dördüncü fıkrasının Anayasa'nın 11., 13., 35. ve 73. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Sigorta şirketinin, hayat sigortası iade primlerini sigortalının yatırdığı prime oranla eksik ödediği iddiasıyla açılan alacak davasında, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali istemiyle başvurmuştur.

II- İPTALİ İSTENİLEN YASA KURALLARI

7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu'nun itiraz konusu kuralları da içeren değişik 25 ve 26. maddeleri şöyledir:

“Madde 25.- Sigorta ve reasürans şirketleri yangın ve mühendislik sigorta branşlarında verilen deprem teminatı karşılığında aldıkları ve kendi saklama paylarında kalan primlerle bu primlerin net gelirlerini on beş yıl süre ile deprem hasar karşılığı olarak ayırmak zorundadırlar. Deprem hasar karşılıkları ayrılmasına esas primler ve prim gelirlerinin hesaplanma usulleri ile karşılık oranı Müsteşarlıkça belirlenir.

Sigorta ve reasürans şirketleri, bir yıldan uzun süreli hayat sigortaları ve deprem teminatları dışındaki taahhütleri için cari rizikolar karşılığı; tüm sigorta dallarındaki muallak hasarları için muallak hasar karşılığı ayırmak zorundadırlar.

Cari rizikolar karşılığı, yürürlükte bulunan sözleşmeler için tahakkuk etmiş primlerden komisyonlar düşüldükten sonra kalan tutarın gün esasına göre ertesi yıla sarkan kısmından oluşur; ancak poliçe bazında cari rizikolar karşılığının ayırlamaması halinde hesap dönemi itibarıyla tahakkuk eden primlerden iptal ve süresi sona eren sözleşmelere ait primlerin düşülmesinden sonra kalan tutar üzerinden nakliyat branşında asgari % 25, diğer branşlarda asgari % 33,5 oranlarında cari rizikolar karşılığı ayrılır.

Muallak hasarlar karşılığı, tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş tazminat bedellerinden veya bu hesap yapılmamışsa tahmini değerlerinden ibarettir.

Sigorta şirketleri; sigorta acenteleri ve sigortalılar üzerindeki prim alacakları için muhtemel zararlar karşılığı ve hayat branşında faaliyet gösteren sigorta şirketleri Müsteşarlığın

uygun göreceği genel kabul görmüş aktüerya hesaplarına göre matematik karşılık ayırmak zorundadır.

Karşılıklar ile bunların kullanımına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle tesbit edilir.”

“**Madde 26.** –Hayat sigortaları ve süresi bir yılı aşan sağlık sigortaları ile zorunlu sigortalar dışında kalan sigorta sözleşmelerinde uygulanacak tarifeler sigorta şirketi tarafından serbestce belirlenir.

Bakanlık, sigorta tarife ve talimatlarını ve aracılık komisyon hadlerini tespit ve ilana, sigorta tarifelerini tasdiğe tabi tutmaya, zorunlu sigortaların tarifelerini serbest bırakmaya ve bu hususlarla ilgili tüm tedbirleri almaya yetkilidir.

(Üçüncü Fıkra İptal: Ana.Mah.nin 7/6/1999 tarih ve E.1999/20, K.1999/21 sayılı Kararı ile)

Bu Kanuna ve diğer kanunlara göre yapılması zorunlu kılınan sigortaların primleri ile bunların tarife ve talimatları Bakanlıkça tespit olunur ve Resmi Gazete'de yayımlanır.

Hayat sigortası ile süresi bir yılı aşan sağlık sigortasının tarifeleri ile prim, formül ve cetvellerinin uygulamaya konulabilmesi Müsteşarlığın onayına bağlıdır.

Sigorta şirketleri, özellik arzeden sigorta konuları dışında uygulayacakları tarifelerini tespit etmek ve müşterilerinin emrine hazır tutmak zorundadırlar.

Sigorta priminin peşin tahsili esastır. Primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldığında taksit tutar ve vadeleri poliçe ile birlikte yazılı olarak sigorta ettirene bildirilir veya bu şartlar poliçe üzerine yazılır.

(Son fıkra iptal: Ana.Mah'nin; 7/5/1997 tarih ve E.1997/40, K.1997/47.)”

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince yapılan ilk inceleme toplantısında, başvuru kararı ve ekleri, ilk inceleme raporu, itiraz konusu yasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa'nın 152. ve 294 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırsa, bu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidir. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için, elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralın o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak yasa kuralları, bakılmakta olan davayı yürütmeye, uyuşmazlığı çözmeye, davayı sona erdirmeye veya kararın dayanağını oluşturmaya yarayacak kurallardır.

Dava konusu olayda sigortalı, Türk Ticaret Kanunu'nun 1327. maddesinde öngörülen asgari üç yıllık bekleme süresinden sonra, poliçeyi sigorta şirketine iade edip, ödemiş olduğu primlerini “aynen” iade alarak, sigorta şirketinden ayrılmak isteminde bulunmuş, sigorta şirketi ise, bu tür işira taleplerinde prim iadesine esas usulün “aynen” iade olmayıp, Hazine Müsteşarlığı'nca onaylı tarife ile belirlenen kesintilerden sonraki matematiksel karşılığın olacağını ve bu miktarın ödenebileceğini bildirmiştir.

Uyuşmazlık konusu, işira bedelinin tutarı ile ilgilidir. Anayasaya aykırılığı ileri sürülerek iptali istenilen 7397 sayılı Yasanın 25. maddesinin son fıkrasında yer alan kural ise, sigorta şirketlerince sigorta çeşitlerine göre ayrılacak karşılıklar ile bunların kullanımına ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirleneceğine ilişkin olup, bakılmakta olan davada uygulanacak kural niteliğinde değildir.

7397 sayılı Yasanın 26. maddesinin dördüncü fıkrasında, hayat sigortası ile süresi bir yılı aşan sağlık sigortası tarifeleri ile prim, formül ve cetvellerinin uygulamaya konulabilmesi için Hazine Müsteşarlığının onayının gerekli olduğu hükme bağlanmaktadır. Böylece, bazı sigorta türlerinde, sigorta şirketleri tarafından serbestçe hazırlanacak tarifelerin herhangi bir idari merciin onayı olmaksızın uygulanabilecek, istisna olarak, hayat sigortalarında veya bir yılı aşkın sağlık sigortaları ise sigorta şirketince hazırlanacak prim, tarife ve cetvellerin Hazine Müsteşarlığı'nca onaylanmasından sonra uygulanabilecektir. Dava konusu uyuşmazlık ise, davacı sigortalının sigorta sözleşmesinden doğan alacağının miktarına ilişkin olup, bu miktarın belirlenmesi ise yasaya göre onaylı tarife üzerinden taraflar arasında akdedilmiş olan sigorta sözleşmesi ve eklerindeki hükümlerle ilgilidir. Buna karşılık, itiraz konusu yasa kuralı, işira bedelinin belirlenmesi ile doğrudan ilgili olmayıp, genel anlamda hayat sigortasına ilişkin tarife, prim ve cetvellerin uygulamaya konulabilmesini Hazine Müsteşarlığının onayına bağlı tuttuğundan, davada uygulanacak kural niteliğinde değildir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 7397 sayılı Yasanın 25. maddesinin son fıkrası ile 26. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan yasa kuralları, dava konusu uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak kural niteliğinde olmadığından, söz konusu yasa kurallarına yönelik iptal istemlerinin başvuran mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

IV- SONUÇ

21.12.1959 günlü, 7397 sayılı “Sigorta Murakabe Kanunu”nun 539 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenen 25. maddesinin son fıkrası ile 26. maddesinin dördüncü fıkrasının, itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu fıkralara ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, 29.9.2005 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Tülay TUĞCU

Başkanvekili
Haşim KILIÇ

Üye
Sacit ADALI

Esas Sayısı : 2005/102
Karar Sayısı : 2005/58

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT